

Offentliggjort på hjemmesiden V.dk d. 3 oktober 2023

Overdragelse af fremtidig indkomst til børnebørn[©]

*Af advokat (L) Bodil Christiansen, Advotax Advokatfirma
advokat (H), cand. merc. (R) Tommy V. Christiansen*

www.V.dk

Øget velstand, og herunder måske svulmende pensionsordninger, har over tid ført til en stigende interesse for generationsskifte af formue til børn og børnebørn – og gerne skatte- og afgiftsfrit.

Det har skabt grobund for kreative konstruktioner og i nogle tilfælde luftkaster om modeller for skatte- og afgiftsfri overførsel af midler til den yngre generation.

Når sagen ender hos skattemyndighederne, vil myndighedernes lakmusprøve på modellens skatte- og afgiftsmæssige konsekvenser almindeligvis være baseret på en vurdering af ”realindholdet”. Dvs. er der sket en overførsel af formue, og hvordan skal overførslen i givet fald berigtiges skatte- og afgiftsmæssigt.

Skatte- og afgiftslovgivningen omfatter i dag en lang række regler om generationsskifte af formue.

For gaveoverdragelsen og arveovergang er det simple udgangspunkt, at gaver, arveforsud og arv skal afgiftsberigtiges med en afgift på 15 pct. af værdier, som overstiger et bundfradrag for henholdsvis gaveafgift og boafgift (arveafgift). Bundfradraget for afgiftsberigtigelse af gaver, herunder arveforsud, som afgiftsberigtiges som gaver, er i 2023 på 71.500 kr. For dødsboer, hvor der gælder ét samlet bundfradrag, er bundfradraget for afgiftsberigtigelse af arv i 2023 på 321.700 kr.

Offentliggjort på hjemmesiden V.dk d. 3 oktober 2023

Er gaven eller arven et **aktiv**, eksempelvis et sommerhus eller en post aktier, indtræder der *tillige* beskatning af den ældre generation efter samme skatteregler, som hvis aktivet blev solgt til en fremmed. Familiesommerhuset vil i mange tilfælde kunne overdrages skattefrit efter ”sommerhusreglen” til et barn eller barnebarn. Kursgevinster på aktieposten skal beskattes hos den ældre generation efter de almindelige regler om beskatning af aktieavancer.

Et hensyn til vækst, beskæftigelse m.v. har over årene ført til en række særregler om lempelse af skatter og afgifter ved generationsskifte af *virksomheder*.

Der kan peges på nogle få typetilfælde, hvor overgang af givne økonomiske fordele mellem familiemedlemmer eller andre nærtstående efter skattemyndighedernes praksis *ikke* beskattes. Klassiske eksempler er rentefri pengeudlån på anfordringsvilkår til børn henholdsvis overdragelse af fast ejendom til børn værdiansat efter +/- 15 pct.’-reglen, hvor denne værdi er lavere end ejendommens værdi i fri handel. For ejendomme vurderet efter ejendomsvurderingsloven, dvs. den ny vurderingslov, er +/- 15 pct.’-reglen afløst af en +/- 20 pct.’-regel.

Vurdering af konkrete dispositioner

Udenfor disse og andre afgrænsede tilfælde har der traditionelt udfoldet sig en temmelig stor kreativitet i henseende til modeller for skatte- og afgiftsfri overdragelse af værdier til børn og børnebørn.

I enkelte tilfælde omfatter lovgivningen ligefrem et forbud mod kendte modeller.

En velkendt, men altså ikke gangbar, model har været, at forældre hvert år påtager sig en (yderligere) gæld overfor et barn på et beløb op til eller svarende til den afgiftsfri bundgrænse for gaver indenfor den nære familie. Eksempelvis kunne aftalen være, at forældrene hvert år i 10 år erklærer at skyldte barnet (ca.) 70.000 kr. Tanken er herefter, at barnet f.eks. i år 10 kan kræve hele forældrenes gæld til barnet indfriet og således vil have opnået at få (ca.) 700.000 kr. overført, uden at skulle svare gaveafgift af det over-

Offentliggjort på hjemmesiden V.dk d. 3 oktober 2023

førte beløb. Det er et led i modellen, at forældrene bevarer rådigheden over midlerne helt frem til det tidspunkt, hvor barnet kræver ”gælden” indfriet - alternativt kunne forældrene jo blot have overført det årlige afgiftsfri beløb til barnet.

Anvendelse af denne model er imødegået i loven om gave- og boafgift, hvor det er fastslået, at ”*gældsforpligtelser, som ikke stammer fra virkeligt ydede lån eller andre præstationer*”, og som personer indenfor den nære familie påtager sig over for hinanden, ikke kan fradrages inden beregning af gaveafgift eller eventuelt boafgift. En indfrielse af den samlede ”gæld” til barnet på de ovennævnte 700.000 kr. i år 10 vil således blive afgiftsberigtiget som en gave på 700.000 kr. ydet i år 10, dvs. at der i år 10 beregnes afgift med 15 pct. af ca. 630.000 kr. (700.000 kr. reduceret med årets bundfradrag).

Andre tilfælde af kreative gaveoverdragelser vil blive vurderet af Skattestyrelsen, som i den konkrete sag vil foretage en vurdering af, hvorvidt en given disposition mellem eksempelvis forældre og barn *reelt* indebærer en overførsel af værdier til barnet - og i givet fald hvilke skatte- og afgiftspligtige konsekvenser, der kan blive tale om.

I skatteretten tales i visse sammenhænge om princippet om ”substance over form”. Det ovenfor omtalte forbud mod ”gældsforpligtelser, som ikke stammer fra virkeligt ydede lån eller andre præstationer” er grundlæggende et udtryk herfor. Selv om forældrene udsteder et formeligt gældsbrief med en erklæring om at skyldte barnet 70.000 kr., og med underskrifter, forkromede stempler etc., er substansen i konstruktionen, at den successive udstedelse af gældsbriefe skal danne grundlag for overførsel af et større beløb til barnet afgiftsfrit.

En sag om en bedstefar

En netop offentliggjort afgørelse fra Landsskatteretten af 3. juli 2023⁽¹⁾ illustrerer, hvordan en skatteydners forventninger til de skatte- og afgiftsretlige konsekvenser af en påtænkt begunstigelse af børnebørn lå temmelig langt fra skattemyndighedernes vurdering.

¹⁾ SKM2023.454.LSR

Offentliggjort på hjemmesiden V.dk d. 3 oktober 2023

Sagen drejede om en bedstefar, som påtænkte at begunstige sine 13 børnebørn ved at uddele nettoafkastet fra en større værdipapirbeholdning i et nystiftet selskab til børnebørnene.

Tanken var i denne forbindelse nærmere, at bedstefaderen *på forhånd* ville forpligte sig til at give udbytte fra selskabet (dvs. selskabets afkast af værdipapirbeholdningen med fradrag af selskabets omkostninger), til børnebørnene. Hvert barnebarn ville således som en gave få overdraget en ret til at oppebære en forholdsmæssig andel af nettoafkastet af værdipapirbeholdningen - en såkaldt "afkastnydelsesret".

Det lå dermed også i modellen, at bedstefaderen fortsat var ejer af selskabet, og herunder bevarede den fulde rådighed over aktierne i selskabet. Videre var forudsat, at grundformuen i selskabet skulle forblive intakt. Eller - som det nærmere beskrives i sagen - at bedstefaderen "*har beføjelserne til at bestemme i selskabet som ledelsesmedlem, og til at kunne stemme på generalforsamlingen som kapitalejer, dog med respekt af den beskrevne udbyttepolitik, men at retten til at modtage udbyttet er overført direkte til børnebørnene ved forpligtende og uigenkaldelige gavebreve.*"

Bedstefaderen anmodede på denne baggrund om skattemyndighedernes bekræftelse på, at bedstefaderen ikke skulle beskattes personligt af udbyttet fra selskabet, alt med henvisning til, at børnebørnene som følge af afkastnydelsesretten havde krav på at oppebære dette udbytte.

Skatterådet besvarede dette spørgsmål med et "nej".⁽²⁾ Svaret indebar således, at bedstefaderen skulle beskattes af udbytte fra selskabet, uanset om udbyttet straks skulle videregives til børnebørnene.

Landsskatterettens afgørelse af 3. juli 2023.

Landsskatteretten tiltrådte ved en afgørelse af 3. juli 2023 Skatterådets svar på henvendelsen fra bedstefaderen.

²⁾ SKM2022.160.SR

Offentliggjort på hjemmesiden V.dk d. 3 oktober 2023

Som begrundelse for denne afgørelse henviste Landsskatteretten bl.a. til, at:

[Bedstefaderen] giver ved den påtænkte disposition ikke et blankt afkald på det fremtidige udbytte fra [selskabet]. Det skyldes, at han ved gave overdrager retten til udbyttet til børnebørnene, og han disponerer herved over udbyttet. Den omstændighed, at [bedstefaderen] ikke har forbeholdt sig ret til at beslutte, hvorledes indkomsten skal anvendes af børnebørnene, er uden betydning for vurderingen af [bedstefadrens] afkald.

[Bedstefaderen] kan ikke ved den påtænkte disposition frigøre sig fra pligten til at betale udbytteskat, og han må således anses for rette indkomstmotager af udbyttet, uanset at han ved gave overdrager retten til udbyttet til børnebørnene.”

Landsskatteretten var således enig i, at bedstefaderen skulle beskattes af udbytte fra selskabet, uanset at udbyttet skulle overføres til børnebørnene.

Grundlæggende er sagen udtryk for det princip, at det ikke er skatteretligt muligt både at bevare formue og videregive dele af formuen til næste generation på én og samme tid og derved spare skatter og afgifter.

Bindende svar

Er man i tvivl om de skatte- og afgiftsretlige konsekvenser af en given disposition, vil det altid være en god ide at forelægge dispositionen for Skattemyndighederne, før dispositionen foretages.

Det ses i visse tilfælde, at en påtænkt disposition allerede ved tanken om forelæggelse af sagen for skattemyndighederne giver anledning til en sådan selvransagelse, at dispositionen bliver ved tanken.

————— 0 —————